

Wat is de VGN?

De VGN is dé vakorganisatie van geschiedenisdocenten in alle vormen van onderwijs. Wij komen op voor de belangen van onze leden. Via onze actuele website www.vgnkleio.nl (met examenforum) en het tijdschrift *Kleio* houden we je op de hoogte van de ontwikkelingen in het vak. Daarnaast organiseren we verschillende nascholingen waarmee je je in het vak kunt blijven verdiepen.

Volg de VGN op Twitter: [@gsonderwijs](https://twitter.com/gsonderwijs) en op Facebook: www.facebook.com/vgnkleio

Registratie

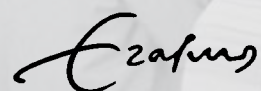
Je kunt je aanmelden voor het VGN-congres via het registratieformulier op www.vgnkleio.nl/congres-2020. Op het formulier kun je aangeven welke workshops je wilt volgen. Deelname aan het congres kost 225 euro voor VGN-leden en 250 euro voor niet-leden. (Inclusief catering, werkmateriaal en nascholingscertificaat). Dit betaal je bij registratie. Wie zich voor 1 maart 2020 aanmeldt als nieuw VGN-lid, betaalt ook 225 euro. Aanmelden als nieuw lid kan op www.vgnkleio.nl/aanmelden.

Tip: maak gebruik van het nascholingsbudget van je school!

Programma

- 09.15 **Ontvangst en inloop**
- 10.00 **Opening congres en ontvangst door het Nationaal Archief en de Koninklijke Bibliotheek**
- 10.10 **Welkomstwoord door Ton van der Schans, voorzitter VGN**
- 10.20 **Susan Legêne: *Geeft geschiedenis een gezamenlijke basis?***
- 10.55 **Pauze**
- 11.15 **Karel Van Nieuwenhuysse: *Over klauwende leeuwen en rijzende feniksen***
- 11.50 **Paneldiscussie met de zaal**
- 12.30 **Uitreiking *Kleio Klasseprijs***
- 12.35 **Lunch en informatiemarkt**
- 13.45 **Workshops ronde I**
- 15.00 **Pauze**
- 15.15 **Workshops ronde II**
- 16.30 **Afsluiting en borrel**

Erasmus University Rotterdam

Wie zijn wij en wie waren zij?

Identiteit en identificatie in het geschiedenisonderwijs

13 maart 2020

Nationaal Archief, Den Haag

Een Surinaamse familie komt aan op Schiphol, 6 augustus 1974. Foto Rob Croes/Anefo, Nationaal Archief

Wie zijn wij en wie waren zij?

Sinds een aantal jaar staat de Nederlandse nationale identiteit weer volop in de publieke en wetenschappelijke belangstelling. De voornaamste aanleiding daarvoor is te vinden in brede maatschappelijke ontwikkelingen als globalisering, individualisering en Europeanisering. De discussie over de Nederlandse identiteit wordt echter op het scherpst van de snede gevoerd in de context van de snelle ontwikkeling van Nederland tot een multiculturele samenleving. De 'globalisering binnen de grenzen van Nederland' is de aanleiding voor 'identiteitsvragen', die ook tijdens dit congres aan de orde zullen komen. De centrale vraag is: wiens geschiedenis is herkenbaar in het Nederlandse geschiedenisonderwijs? En hóe verloopt dat identificatieproces? Door in het verleden te stappen kunnen we het heden vaak beter begrijpen. Deze identiteit ligt ook niet voor altijd vast, maar kent – net als de beschrijving van de geschiedenis – een ontwikkeling. Identiteit en identificatie raken het geschiedenisonderwijs in de kern. In de huidige globaliserende samenleving eisen individuen en groepen hun identiteit, maar ook zeker hun erkenning op. Herinneringen, het verleden en de samenleving hebben invloed op identiteitsvorming.

Sprekers

Geeft geschiedenis een gezamenlijke basis?

Susan Legène (VU Amsterdam)

Susan Legène reflecteert op hedendaagse relaties met een meervoudig verleden. Dat betreft leerlingen, leraren en de bredere schoolgemeenschap, het gaat over lesstof en lesvormen, en om de omgang met geschiedfilosofie, levensbeschouwing en de identiteitsvraag wie wij zijn. Die vraag naar identiteit kan helpen om in de praktijk van het geschiedenisonderwijs de blik op het verleden alle kanten op te laten gaan. Biedt de herziening van de canon hiervoor handvaten?

Over klauwende leeuwen en rijzende fenixen

Karel Van Nieuwenhuysse (KU Leuven)

In deze lezing wordt stilgestaan bij wat 'identiteit' is. Het concept draagt immers veel en verschillende betekenissen in zich. Vervolgens wordt de driehoeksverhouding identiteit-natie-geschiedenisonderwijs voor België (een natiestaat in verval) en Vlaanderen (een natiestaat in wording) in een historisch perspectief geduid. Ook in Vlaanderen wil de regering een canon van de geschiedenis invoeren. Van hieruit rijst dan de existentiële vraag naar waartoe geschiedenisonderwijs moet dienen in deze 21e-eeuwse, steeds globaler en diverser wordende samenleving. Gereflecteerd wordt over historisch denken als einddoel van geschiedenisonderwijs, en haar verhouding tot identiteitsconstructie, gecanoniseerde geschiedbeelden en gemeenschapsvorming.

Workshops

Wie ben ik, wie was jij?

Charlotte Labrie en Ellen Loozen (Nationaal Archief)

De onderwijsprogramma's *Wie ben ik, wie was jij?* en *Primaire bronnen* van het Nationaal Archief laten de leerlingen kennismaken met werken met meerdere perspectieven. *Wie ben ik, wie was jij?* is een educatieve en interactieve tentoonstelling. Ervaar hoe tijd, plaats en de omstandigheden waarin je geboren wordt

invloed hebben op de mogelijkheden en keuzes die je wel of niet hebt. Met een tablet in je hand chat je met de historische personen en ontdek je dat gelijke behandeling en gelijke rechten niet vanzelfsprekend zijn. Wat doe je als je als kind wordt weggegeven en opgroeit in een ver land? Wat als je wilt studeren, maar je mag niet omdat je vrouw bent? Heb je iets te kiezen als je in slavernij wordt geboren?

Europa als vak apart

Marc van Berkel (HAN)

'Europa' neemt in het (geschiedenis-) onderwijs vaak een marginale positie in; vaak is het thema gepolitiseerd en komen alleen de Europese instituten aan bod. Over de bredere betekenis van de historisch gegroeide Europese samenwerking gaat het echter niet. In het onderwijs geldt de Europese Unie als een ongeliefd, want ingewikkeld en saai thema, dat weinig aanknopingspunten lijkt te bieden met de identiteiten en leefwerelden van leerlingen. Europa wordt nauwelijks als onderdeel van de geschiedenis van Nederland gezien, terwijl belangrijke politieke besluiten werden en worden genomen op nationaal én Europees niveau. In deze workshop zullen we verkennen in welke mate het mogelijk en wenselijk is om – via geschiedenisonderwijs – leerlingen vertrouwd te maken met een 'Europese identiteit'.

De geboortepapieren van Nederland

Anton van Hooff (stichting Nederlandse Onafhankelijkheid) en Daan Schuijt (Picasso Lyceum)

In samenwerking met Anton van Hooff van de stichting Nederlandse Onafhankelijkheid, heeft Daan Schuijt met scholieren van het Fioretti College Lisse een drastisch verkorte, hertaalde versie van het Plakkaat van Verlatinge geschreven ten behoeve van de bovenbouw van het onderwijs. Is het een stuk van 'ons' Nederlanders of vertegenwoordigt het universele waarden? Is het revolutionair of niet meer dan teruggrijpen op middeleeuwse privileges? De deelnemers worden aan het werk gezet met een aantal ideeën. Ze worden ook uitgedaagd eigen voorstellen te ontwikkelen. Het werk materiaal bestaat uit een exemplaar van het aangepaste Plakkaat.

De Nederlandse identiteit in de krant

Maaïke Napolitano (KB)

Waar vind je een betere afspiegeling van de Nederlandse identiteit dan in de krant die dagelijks bij alle Nederlanders op de deurmat viel? Op *Delfher.nl* worden ruim 110 miljoen pagina's uit historische, Nederlandse kranten, boeken en tijdschriften gratis beschikbaar gesteld voor iedereen. De pagina's zijn stuk voor stuk op woordniveau doorzoekbaar, dus eenvoudig per thema in de klas te gebruiken. In deze workshop wordt uitgelegd wat Delfher precies is en hoe het werkt. Daarna gaat u aan de hand van enkele praktijkvoorbeelden bekijken hoe Delfher concreet in de klas te gebruiken is.

Terrorisme-bootcamps in Pakistan in historisch perspectief

Stefan Kras (Avicenna College)

De huidige golf van islamistisch terrorisme die Europa sinds 2001 teistert heeft twee kanten. Enerzijds is er de vraag waarom sommige jongeren in West-Europa vatbaar zijn voor extremisme. Anderzijds de bestemming: hoe kunnen landen (zoals Pakistan) trainingskampen herbergen waarin jongeren leren hoe ze aanslagen moeten plegen? Uit de lessenserie 'Van Gandhi tot Al Qaida' (bovenbouw vwo) wordt dit thema in historisch perspectief geplaatst. Deze workshop geeft een voorbeeld van identificatie, hoe leerlingen zich geschiedenis toe-eigenen, en slaat een brug tussen diverse perspectieven op de Koude Oorlog in Zuid-Azië.

9/11 in de Verenigde Staten, Frankrijk en Nederland

Thijs van Dooremalen (LU)

Grote gebeurtenissen gelden als momenten waarop maatschappelijke en politieke veranderingen zich in een sneltreinvaart voor kunnen doen. Dit geldt ook voor processen van identificatie en identiteitsvorming. Processen van insluiting en uitsluiting, van herdefiniëring van een nieuw 'wij' en 'zij', vinden vaak deels hun oorsprong rond grote gebeurtenissen. In deze workshop wordt een perspectief geboden op hoe zulke processen kunnen worden geanalyseerd, aan de hand van de casus van 9/11 in de Verenigde Staten, Frankrijk en Nederland. Vervolgens wor-

den aanknopingspunten gegeven voor hoe identificatie- en identiteitskwesaties aan de hand van grote gebeurtenissen kunnen worden behandeld in de les.

Wat zegt de Griekse identiteit over onze tijd?

Barbara Dijke (De Nieuwe Veste)

De oude Grieken waren de eersten die over invloed van burgers op het bestuur nadachten. Ze stelden zichzelf hierbij vragen: wat is er nodig voor invloed van burgers, zou het werken, wat is burgerschap, wat is vrijheid, wat is kennis en hoe komen we tot kennis? Deze vragen stellen wij ons vandaag de dag ook: gaat onze democratie standhouden en op welke manier blijft onze samenleving leefbaar? Wie bepaalt jouw identiteit: doe je dat zelf of doen anderen dat voor je? Met wie of wat identificeren leerlingen zich? Leerlingen leren met behulp van de oude Grieken kritisch denken en bewust hun eigen identiteit vorm te geven.

Football makes history

Andreas Holtberget en Alice Modena (EUROCLIO)

Football appeals to millions of Europeans, regardless of their sexual orientation, colour, gender, age, nationality or religion, often becoming a defining factor of identities and communities. The rich local cultural heritage of football and its shared history covering the turbulent 20th century history offers direct access to addressing past and present diversity. In addition, it helps to promote shared values, equality, non-discrimination and social inclusion with an integrated perspective, encompassing and innovating formal and non-formal learning, as well as youth work. This workshop will unlock the potential of football for history education. This workshop will be in English.

Ontmoet collega's uit het hele land

De geschiedenisles als bron van identiteitsvorming

Koen Henskens en Rémi Hartel (HAN)

Door in de geschiedenisles de historische inhoud niet centraal te stellen, maar als opstap te gebruiken, kun je leerlingen bewust maken van wat hun identiteit vormt, van hun normen en waarden. Door een beeld over het verleden te spiegelen aan hun eigen identiteit en mening, heb je altijd inclusief onderwijs. Niet het gekozen voorbeeld uit het verleden, maar de leerlingen in het heden staan centraal. Bij een multiculturele klas zullen juist de verschillen in mening, normen en waarden centraal staan. Waarom heeft niet iedereen dezelfde normen en waarden, wat zit daarachter? Waarom is iets belangrijker voor de ene leerling dan bij de ander? Wat vormt je identiteit? In de workshop wordt gedemonstreerd hoe het onderwijs inclusiever kan worden, zonder meteen meer historische inhoud (over andere moederlanden) toe te voegen, maar door de historische inhoud een meer dienende functie te geven.

Het verleden verbeeld op sociale media

Robbert-Jan Adriaansen (EUR)

Sociale media vormen een van de belangrijkste communicatiemiddelen van onze leerlingen, ook wat betreft communicatie over de geschiedenis. Veel aandacht gaat uit naar de gevaren van historische desinformatie, maar eigenlijk weten we weinig over hoe historische betekenisgeving op sociale media plaatsvindt. In deze workshop staat deze vraag centraal en zal er specifiek gekeken worden naar het 'multimodale' karakter van sociale media. De workshop is gebaseerd op recent onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam naar de representatie van Auschwitz op Instagram. Uit het onderzoek vloeien een aantal concrete handvaten voort voor multimodale opdrachten in de lespraktijk, waarbij leerlingen zelf – al dan niet op sociale media – aan de slag gaan met beeld-tekst-combinaties.

Praktische workshops en inspirerende sprekers

6e NATIONAAL GESCHIEDENIS ONDERWIJS CONGRES